

el-asr

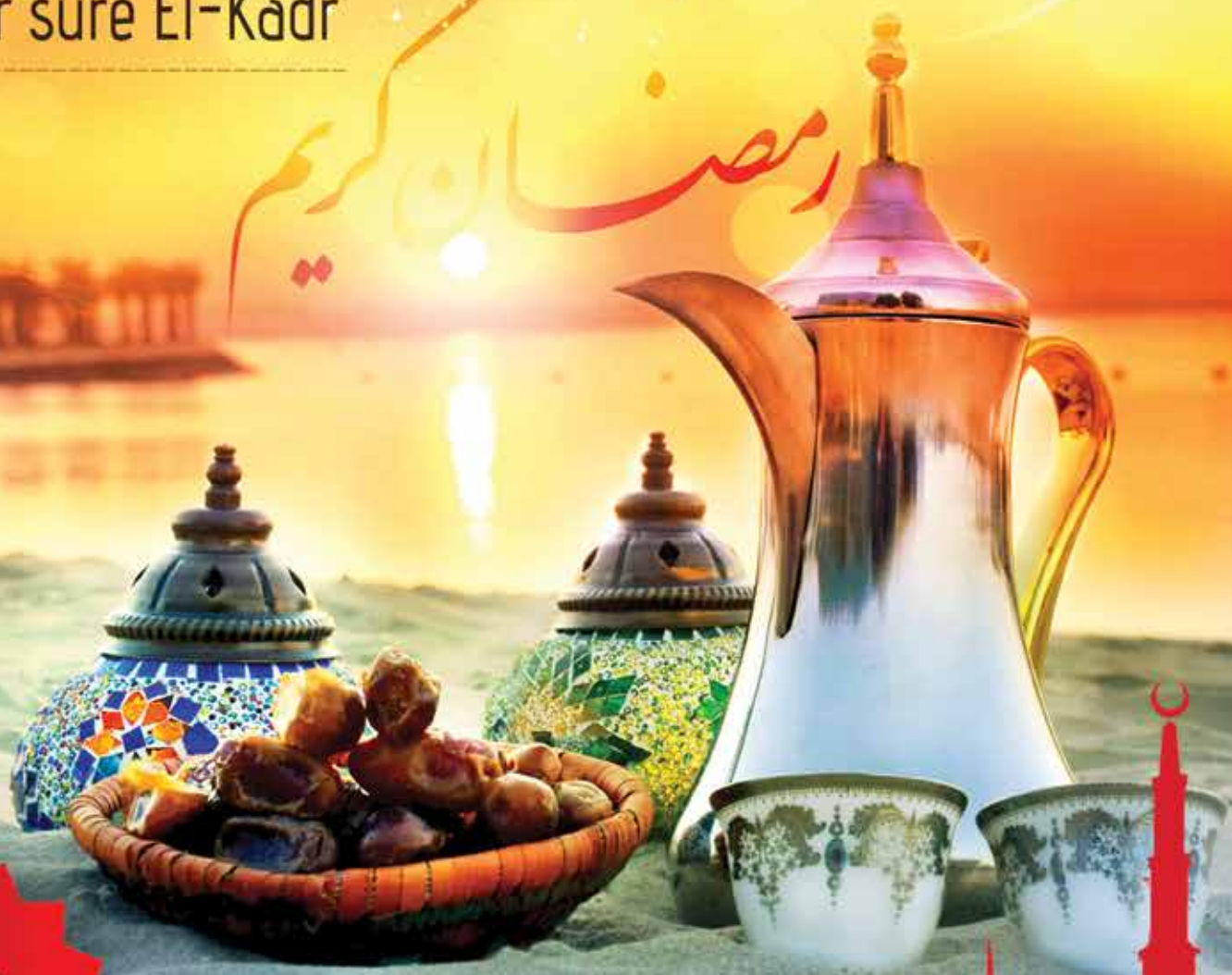
A ko govori ljepše od onoga koji poziva Allahu, koji dobra djela čini i koji govori 'Ja sam doista musliman.' (Sura Fussilet, ajet 33.)

Kako dočekati blagoslovljeni mjesec ramazan

Post – trijumf nad svojim nefsom

Tefsir sure El-Kadr

رمضان كريم

**RAMAZANSKI
POKLON U BOJI**

U PRODAJI

www.islamske-knjige.com

Ova knjiga...

- ❖ Predstavlja prvu enciklopediju pitanja i odgovora na bosanskom jeziku
- ❖ Tretira najbitnija akadska pitanja, podijeljena u sedamnaest tematskih cjelina
- ❖ Najbitnija pitanja o taharetu – čistoći, podijeljena u deset tematskih cjelina
- ❖ Najbitnija pitanja o namazu, podijeljena u dvadeset sedam tematskih cjelina
- ❖ Najbitnija pitanja o postu, podijeljena u dvanaest tematskih cjelina

U ovom djelu autor je razmatrao i davao odgovore na razna pitanja koja se tiču doktrinarnog i praktičnog segmenta islama. Osnovne karakteristike odgovora na sva pitanja jesu naučni pristup i umjerenost, bez navođenja opširnih rasprava među islamskim učenjacima, niti skraćenih odgovora koji ne bi dovoljno pojasnili određenu problematiku, osim u iznimnim situacijama gdje je bilo potrebno studioznije i opširnije pristupiti određenom pitanju. Autor se u ovom djelu pozivao prvenstveno na kur'anske i hadiske citate, potom na praksu prvih generacija muslimana i islamskih pravnika nakon njih, kao i na mišljenja savremenih učenjaka. Preferirajuće mišljenje birano je shodno dokazima, bez imalo izvještačenosti ili naučne pristrasnosti, što je najbolji metod u iznalaženju ispravnijeg mišljenja u pitanjima u pogledu kojih postoje razilaženja.

U pisanju ovog djela autor je koristio originalnu hadisku literaturu, a mišljenja islamskih učenjaka prenosio je iz kapitalnih mezhepskih djela, što je ovoj studiji dalo posebnu vrijednost i autentičnost. Autor je, također, pokazao visok stepen poštivanja islamskih učenjaka i njihovih mišljenja, iako je u datom momentu smatrao da neka od tih mišljenja nisu zasnovana na posebno jakim dokazima.

U nekoliko narednih tomova autor će, Inšallah, shodno potrebi muslimanske porodice, analizirati brojna druga poglavlja, kao što su: zekat, džezaza, hadž i umra, sira, tefsir, hadis i hadiska nauka, islamska jurisprudencija – usul-fikh, kurban, propisi o novorođenčetu, brak i bračno pravo, kupoprodaja, nasljedno pravo, zakletva i zavjet, odjeća, ukrasi, hrana i piće, etika, ahlak, pokloni, trudnoća, dojenje, odgoj djece, dobročinstvo prema roditeljima, propisi vezani za Kur'an, propisi o komunikaciji žene s muškarcem strancem, odnos žene prema društvu, prava žene u islamu, poslaničko i medicinsko liječenje, odnos vjernika prema nemuslimanima, propisi o sportu, igri i zabavi, propisi o haram imetku, tumačenje snova, pokajanje i dova, i druga poglavlja. Molimo Uzvišenog Allaha da na Sudnjem danu ovo djelo bude dokaz za nas, a ne dokaz protiv nas!

Stichting Hidžra

SPECIFIKACIJE O KNJIZI:

Naslov knjige: Vodič za muslimansku porodicu (prvi tom) enciklopedija pitanja i odgovora

Autor: Dr. Safet Kuduzović

Izdavač: Stichting Hidžra, Nederland

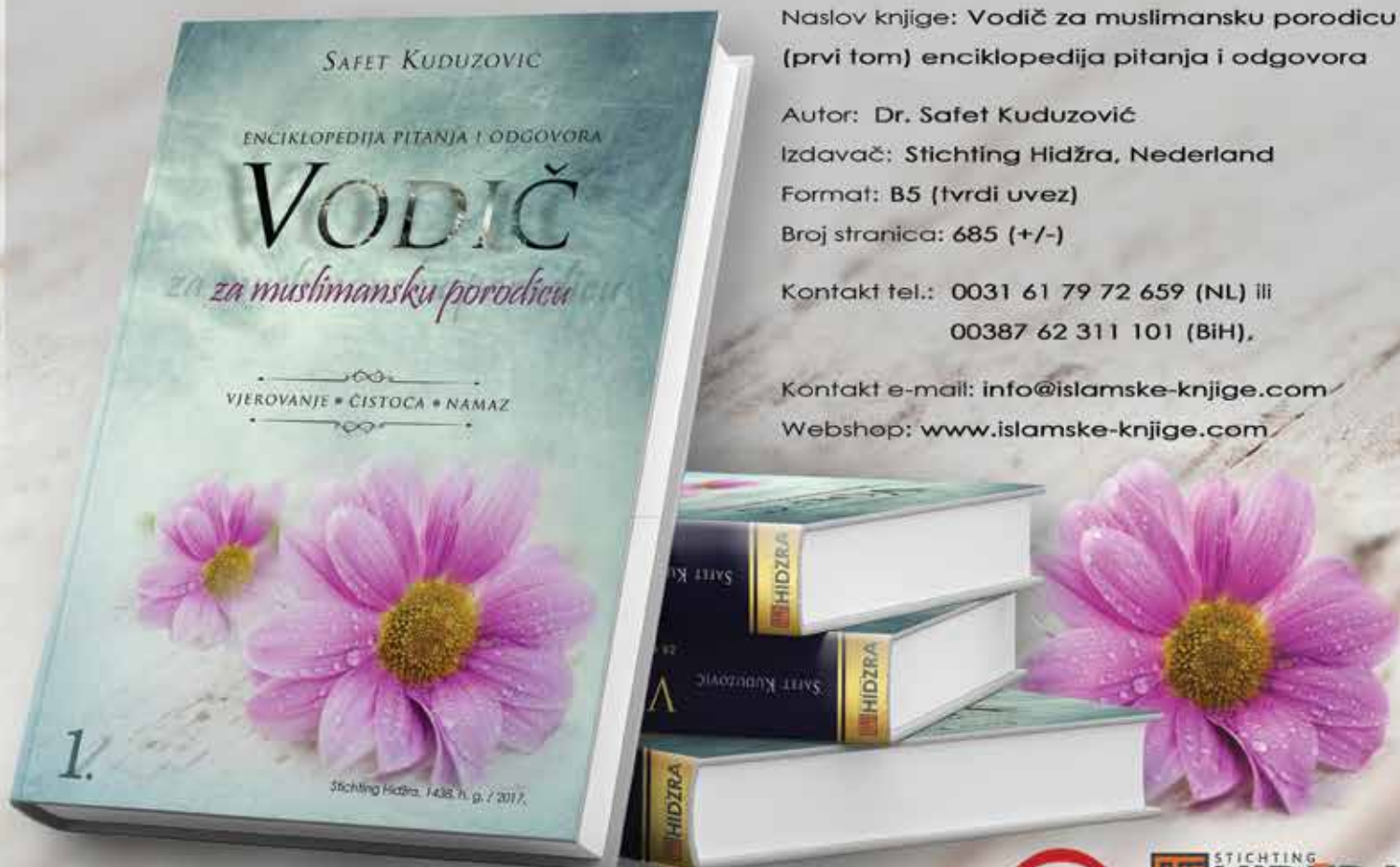
Format: B5 (tvrdi uvez)

Broj stranica: 685 (+/-)

Kontakt tel.: 0031 61 79 72 659 (NL) ili
00387 62 311 101 (BIH),

Kontakt e-mail: info@islamske-knjige.com

Webshop: www.islamske-knjige.com

IZDAVAČ
Stichting Hidzra
Vertweg 13,
5301 TA Zaltbommel
Nederland

Telefon redakcije: (0031)
617332323
E-mail: redakcija@el-asr.com
Internet: www.el-asr.com
Registracija: ISSN 18730795

REDAKCIJA

Urednik
Šerif Fazlić

Šerijatska recenzija
Mr. Osman Smajlović

Stalni saradnik
Hasan Stranjac

Marketing
Amer Husić
Edin Zukić

DTP
Senad Redžepović

Dizajn naslovne strane
Nihad Silić

Web stranica
Ensar Hadžiselimović

Pretplata
Nedžad Hodžić

Lektura
Sumeja Đurić, prof.

U ovom broju pišu:
Dr. Safet Kuduzović
Dr. Hakija Karunić
Hfz. mr. Muhammed Fadil Porča
Mr. Osman Smajlović
Mr. Elvedin Pezić
Hajruddin Tahir Ahmetović, prof.
Adnan Nišić, prof.
Semir Vatric, prof.
Munir Zahirović, prof.
Amir Durmić, prof.
Hasan Stranjac
Abdullah Nasup
Nurmina Strika

STICHTING
HIDZRA

Maj/Juni 2017/1436 H.G. broj 78

INFORMACIJE O PRETPLATI ZA BOSNU

Godišnja pretplata : 27,00 km
Godišnja elektronska pretplata: 15,00 km

GRUPNE GODIŠNJE PRETPLATE ZA BOSNU

(Ovo znači da se više osoba iz jednog mjesta pretplati da dobivaju list na jednu adresu)

2 komada	42,00 km
3 komada	57,00 km
4 komada	72,00 km
5 komada	87,00 km
6 komada	102,00 km
7 komada	117,00 km
8 komada	132,00 km
9 komada	147,00 km

CIJENA PO BROJU ZA DŽEM'ATE

10 komada sa poštarinom	27,00 km
15 komada sa poštarinom	42,00 km
20 komada sa poštarinom	54,00 km
itd.....	

INFO/ NARUDŽBE

Tel: **062311 101**
E-mail: **marketing@el-asr.com**

Obavezno nas kontaktirajte, u vezi načina uplate na gornji email ili telefon.

INFORMACIJE O PRETPLATI IZVAN BOSNE

Godišnja pretplata za Evropu: € 30,00
Godišnja pretplata izvan Evrope: € 45,00
Godišnja elektronska pretplata: € 15,00

GRUPNE GODIŠNJE PRETPLATE ZA EVROPU

(Ovo znači da se više osoba iz jednog mjesta pretplati da dobivaju list na jednu adresu)

2 komada	€ 45,00
3 komada	€ 55,00
4 komada	€ 90,00
5 komada	€ 100,00
6 komada	€ 110,00
7 komada	€ 120,00
8 komada	€ 130,00
9 komada	€ 140,00

CIJENA PO BROJU ZA DŽEM'ATE

10 komada sa poštarinom	€ 25,00
15 komada sa poštarinom	€ 37,50
20 komada sa poštarinom	€ 50,00
25 komada sa poštarinom	€ 62,50
30 komada sa poštarinom	€ 75,00
35 komada sa poštarinom	€ 87,50
itd.....	

INFO/NARUDŽBE

Tel: **0031 653 176 582**
E-mail: **pretplata@el-asr.com**

Uplate za Evropu:

IBAN: **NL94INGB0005010803**,
SWIFT/BIC: **INGBNL2A**,
IME BANKE: **ING Bank**
Na ime: **Stichting Hidzra**

Obavezno nas kontaktirajte, prije ili poslije vaše uplate, zbog vaše adrese i drugih podataka.

- 6** Kako dočekati blagoslovljeni mjesec ramazan
Dr. Safet Kuduzović
- 8** Post – trijumf nad svojim nefsom
Halil ef. Makić
- 11** Propisi i adabi posta u ramazanu
Dr. Hakija Kanurić
- 14** Post je škola bogobožnosti
Sead ef. Jasavić, prof.
- 16** Dešavanja u svijetu
- 18** Vrijednost posta
Autor: Selim b. 'Id el-Hilali; preveo: Amir Durmić, prof.
- 22** Unošenje radosti u srca vjernika
Mr. Osman Smajlović
- 24** Ne srdi se!
Hajruddin Tahir Ahmetović, prof.
- 28** Osobe koje ne poste u ramazanu
Autor: Ebu Malik Kemal b. el-Sejjid Salim; preveo: Sead ef. Jasavić, prof.
- 30** Zanimljivosti
- 32** Povratak sa Tebuka u Medinu
Abdullah Nasup
- 35** Tefsir sure El-Kadr
Hajruddin Tahir Ahmetović, prof.
- 38** Kutak za mlade
- 40** Pazite od koga uzimate vjeru!
Adnan Nišić, prof.
- 44** Stanje bogobožnih na Sunjem danu
Nazif Subašić
- 46** Ibadet poslije ramazana
Hfz. mr. Muhammed Fadil Porča
- 48** Zahvalnost Allahu kroz prizmu sure El-Adijat
Nevad Alijagić, prof.
- 50** Muslimani u Nigeriji
Hasan Stranjac
- 53** Pitanja i odgovori
Dr. Hakija Kanurić
- 56** Doček dragog gosta
Edis Vejselović
- 58** Medicinski aspekt posta
Nurmina Strika

Četiri su strasti koje su veoma izražene u čovjeku: strast stomaka (jela i pića), spolna strast, strast srdžbe i strast jezika. A post je jedna veoma uspješna terapija koja liječi poremećaje koji nastaju onda kada ove četiri strasti izmaknu kontroli razuma i izgube balans. Post je uistinu lijek za ove strasti koje nanose ogromnu štetu, kako jedinki i porodici tako i društvu i ummetu, općenito, jer, istovremeno, liječi ove četiri i druge strasti koje su veoma razarajuće, ubitačne i opake onda kada izmaknu kontroli razuma. Hasan el-Basri govorio je: "Ne postoji nijedna neobuzdana životinja kojoj je potrebija uzda nego što je to tvoj nefš, između tvojih bokova." Te strasti mogu se

veoma uspješno obuzdati samo uz bogobožnost koja je, između ostalog, jedan od plodova posta. Uzvišeni Allah kaže: "O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili." (El-Bekara, 183)

PROPISI I ADABI POSTA U RAMAZANU

Kao da je jučer bilo kada je prošlogodišnji ramazan zakucao na vrata. Post, teravije, noćni namazi, učenje Kur'ana, džamije prepune klanjača, zekat, milostinja, zajednički iftari, vazovi i druga Allahu draga djela napuniše "baterije" imana u našim srcima. Potom dođe Bajram, ramazanski ambijent zamijeni onaj uobičajeni. Bujica dobrih djela, koja je snažno pokretala generator imana, odjednom se povukla. Ona dobra djela, koja smo i nakon ramazana uspjeli sačuvati u našoj stalnoj praksi, ne dozvoliše svjetiljci imana da se ugasi, ali ta svjetlost blijedi i slabi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio je: "Doista se iman u njedrima nekog od vas troši kao što se troši nošena odjeća, zato molite Allaha da vam obnovi iman u vašim srcima." (Bilježi Hakim, br. 5. Prenosioci hadisa su pouzdani po ocjeni Hakima i Zehebija.) Hvala Allahu, ramazan ponovo dođe, a s njim i prilika da ponovo obnovimo svoj iman.

11

24 NE SRDI SE!

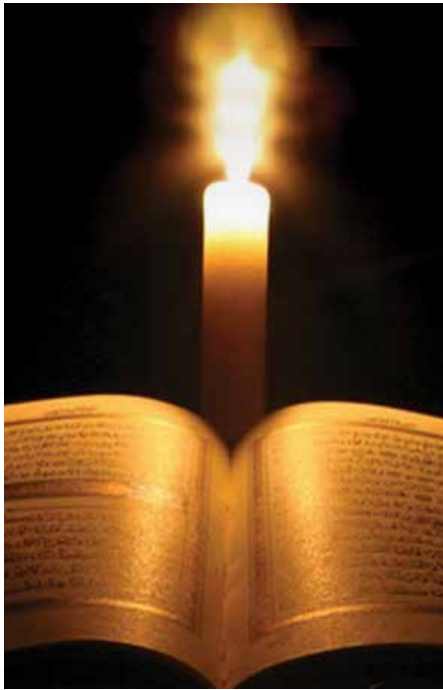
Ebu Hurejra, radijallahu anhu, kazuje: "Neki čovjek reče Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: 'Preporuči mi nešto.' Poslanik sallallahu alejhi ve sellem reče: 'Ne srdi se!' Čovjek je pitanje ponovio više puta, a Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, svaki put mu je odgovorio: 'Ne srdi se!'" (Buhari)

PAZITE OD KOGA UZIMATE VJERU!

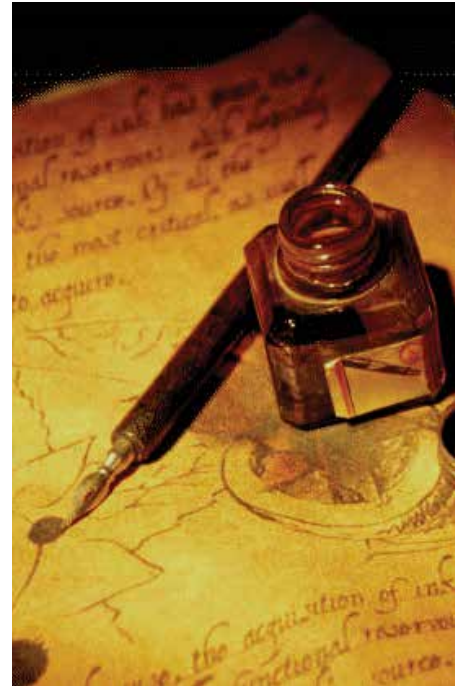
Imam Muslim u svome Sahihu zabilježio je riječi Muhammeda b. Sirina, velikog učenjaka iz generacije, tabiina: "Zaista je ovo znanje (nauka o hadisu) vjera, pa pazite od koga uzimate svoju vjeru!" Ibn Sirin, učenjak iz generacije tabiina, sticao je znanje i prenosio hadise od velikana iz redova ashaba kao što su Ebu Hurejra, Ebu Seid elHudri, Abdullah b. Omer, Abdullah b. Abbas, Imran b. Husejn, Enes b. Malika, radijallahu anhum. Ogromno znanje i iskustvo ovog tabiina bili su glavni "krivac" što su ove mudre riječi izašle baš iz njegovih usta, a one su postale zlatno pravilo učenjaka selefa, kao i svih kasnijih učenjaka koji su pratili njihov put, u provjeravanju predaja koje se tiču vjere, prvenstveno hadisa, i u odvajanju ispravnih predaja od slabih, izmišljenih i iskrivljenih.

40

“Reci: ‘Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.’”
(Junus, 58)

Kako dočekati blagoslovljeni mjesec ramazan

Uzvišeni Allah, iz Svoje nezizmjerne milosti, počastio je ummet Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, brojnim blagodatima, koje nisu bile poznate prijašnjim narodima, a jedna od tih blagodati jeste blagodat časnog mjeseca ramazana, koji je najbolji mjesec, u kojem je objavljena najbolja Knjiga, na najboljem jeziku, u najboljoj noći, najodabranijem Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, putem najboljeg meleka Džibrila, na najboljem mjestu.

Prema tome, neophodno je ovaj mjesec dočekati sa punim poštovanjem, iskoristiti njegove blagodati, moliti Uzvišenog Allaha da primi dobra, a oprost loša djela. Vjernička srca treba da budu vezana za budući svijet, daleko od ovog bezvrijednog prolaznog svijeta. Tako će se, uz Allahovu pomoć, vjernici radovati, kao što kaže Uzvišeni: “Reci: ‘Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.’” (Junus, 58)

O onima koji su zanemarili ahiret,

žudeći za ovim svijetom, Uzvišeni Allah kaže: “Oni se raduju životu na ovom svijetu, a život na ovom svijetu prema onom svijetu samo je neznatno uživanje.” (Er-Ra’d, 26) Ovo je pokušeno radovanje, koje nije drago Plemenitom Stvoritelju, koji je o ovo-svjetskom radovanju kazao: “Allah, uistinu, ne voli one koji se raduju.” (El-Kasas, 76)

Mjesec ramazan idealna je prilika za vjernika da obnovi svoj iman i odnos prema Allahu, da zasluži Njegovu milost i oprost. Milostivi Allah kaže: “Nastojte zaslužiti oprost Gospodara svoga i Džennet prostran kao nebesa i Zemlja, pripremljen za one koji se Allaha boje.” (Alu Imran, 133)

Istinski povratak Allahu postiže se pokajanjem i napuštanjem loših djela, što u konačnici rezultira Allahovim oprostom. Samilosni Allah kaže: “Za one koji se, kada grijeh počine ili kad se prema sebi ogriješe, Allaha sjetu i oprost za grijeh svoje zamole – a ko će oprostiti grijeh ako ne Allah?

– i koji svjesno u grijehu ne ustraju. Njih čeka nagrada – oprost od Gospodara njihovog i džennetske bašče kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno boraviti, a divne li nagrade za one koji budu tako postupili.” (Alu Imran, 135–136)

Uistinu su pravi sretnici oni koji ovaj blagoslovljeni mjesec provedu u pokornosti svome Stvoritelju. U jednom hadisu kaže se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Stanovnici Dženneta neće žaliti ni za čim od dunjaluka, osim trenutaka koje su proveli ne spominjući Allaha.” (Taberani, Ibn Sunni, *Amelul-jevni*, i El-Bejheki, *Šua-bul-iman*. Imam El-Munziri ovaj je hadis ocijenio dobrim. Šejh El-Albani ovo je predanje prvotno ocijenio vjerodostojnim, da bi ga na koncu ocijenio slabim. Vidjeti: *Sahibut-tergib*, prvo izdanje; *Sahibul-džamia*; *Daifut-tergib*)

Ibn Abbas kazuje: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdarežljiviji od svih ljudi, a najdarežljiviji je bio u ramazanu kada se svake noći

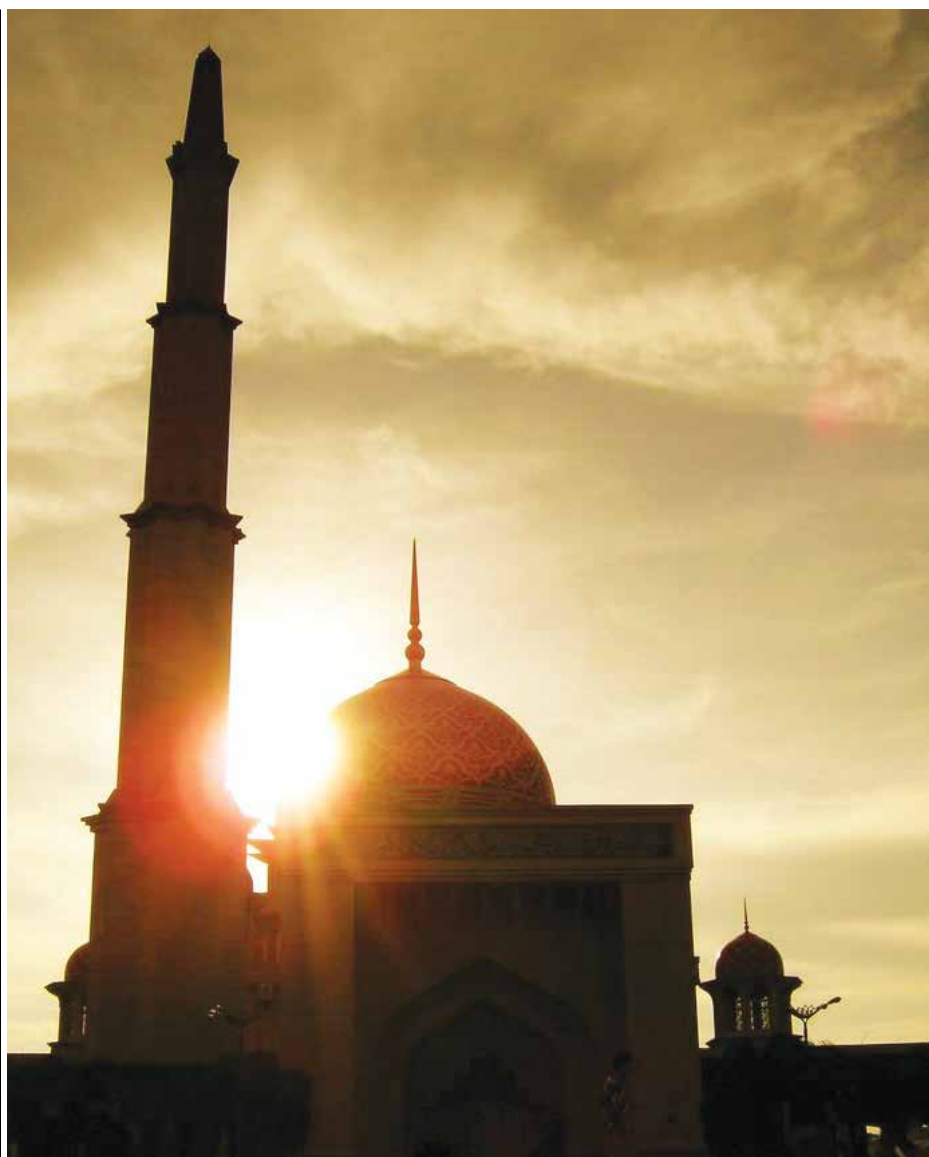
s njim sastajao Džibril, koji ga je tada podučavao Kur'anu. Kada bi se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s njim (Džibrilom) sastao, uistinu je bio darežljiviji od blagog vjetra." (Buhari i Muslim) Sintagma "blagog vjetra" aludira na vjetar koji konstantno i blago duva, pa donosi svekoliku korist. U nekim komentarima za ovaj se vjetar kaže da je to vjetar milosti koji Allah šalje kako bi donio plodonosnu kišu i tako "oživio" sušom umrtvljenu zemlju. (Ibn Hadžer, *Fethul-Bari*)

U drugom hadisu koji bilježi Buhari navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najbolji su oni koji znaju Kur'an, pa podučavaju njemu druge." Imam Nevevi u komentaru citiranog hadisa kaže: "U ovome hadisu nalazi se dokaz o tome da plemenitost i blagost u ramazanu treba da budu na znatno višem nivou u odnosu na druge mjesece. Ramazansko vrijeme treba provesti u druženju sa bogobožaznima i međusobnom podučavanju Kur'ana." (*El-Minbadž*)

Šejhul-islam Ibn Kajjim kaže: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, običavao je povećati ibadete u ramazanu..., posebno: davanje sadake, činjenje dobročinstva, učenje Kur'ana, klanjanje dobrovoljnih namaza, zikr, boravak u itikafu." (*Zadul-mead*) Slično ovome spominje i šejh Ibn Baz. (Ibn Baz, *El-Dževabus-sabih*)

S druge strane, veliki propust i gubitak predstavlja ako čovjek provede ramazan ne osjećajući vrijednost i odbranost ovoga mjeseca ili ako u njemu izazove Allahovu srdžbu. Jednom prilikom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, popeo se na minber i rekao tri puta: "Amin!", a zatim je kazao: "Došao mi je Džibril i rekao: 'Ko dočeka mjesec ramazan i ne bude mu oprosteno u njemu, pa umre i uđe u Vatru, neka je daleko od Allahovog oprosta', pa sam rekao amin..." (Ibn Hibban i Ebu Ja'la, sa ispravnim lancem prenosilaca. Vidjeti: *Sabihut-tergib*)

Također, musliman je odgovoran za sve članove svoje porodice i ono što čine, naročito u mjesecu ramazanu. Neshvatljivo je da otac i majka poste, a svojoj djeci, koja su šerijatski obavezna postiti, dozvole da jedu u ramazanskim danima. U ovom slučaju griješe i roditelji i djeca. Allah kaže: "O vjernici, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre

čije će gorivo ljudi i kamenje biti, o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti." (Et-Tahrim, 6)

Ata, poznati tabiin, u komentaru ovoga ajeta, rekao je: "Naređujte svojoj porodici da budu pokorni Allahu, a zabranjujte im da čine ono što je vjerom zabranjeno. Ako vidite da griješe, ukorite ih i osudite, i odvratite ih od zla." (*Tefsirul-Kur'anil-azim*)

Imam Kurtubi ovako tumači citirani ajet: "Roditelj će podučiti svoje dijete šta je dozvoljeno i zabranjeno, odvratat će ga od loših djela i grijehenja." (*El-Džamii li abkamul-Kur'an*) Slično ovome bilježi imam Taberi od skupine učenjaka iz prvih generacija. (*Džamiul-bejan*)

Ibn Omer prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Svi ste vi čuvari, i svako je odgovoran za ono što mu se povjeri. Vladar je čuvar svojih podanika i odgovoran je za njih; čovjek je čuvar svoje porodice i odgovoran je za nju; žena je čuvar u kući svoga muža i

odgovorna je za ono što joj je povjereno; sluga je čuvar imetka svoga vlasnika i odgovoran ja za njega." (Buhari i Muslim) u komentaru citiranog hadisa imam Nevevi kaže: "Čuvar je onaj koji brižno pazi na ono što mu se povjeri i dužan je pravedno se ophoditi prema povjerenom." (*El-Minbadž*)

Nužno je istaći da post nije samo ramazanski ibadet, već je nakon ramazanskog posta neophodno ustrajati u dobrovoljnom postu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "U Džennetu se nalaze posebne prozirne odaje, pripremljene za one koji lijepo govore, hrane uboge, ustrajavaju (nakon obaveznog) u dobrovoljnom postu i klanjaju noću dok svijet spava" (Tirmizi, Ahmed, Ibn Huzejma, Hatib, *Tarihu Bagdad*. Šejh Albani ovo je predanje ocijenio dobrim zbog više različitih puteva kojima se prenosi. Vidjeti: *Sabihul-džamia, Miškatul-me-sabih, Sabihu Sunenit-Tirmizi, Sabihu Ibn Huzejma*)

Post

— TRIJUMF NAD SVOJIM NEFSOM

Četiri su strasti koje su veoma izražene u čovjeku: strast stomaka (jela i pića), spolna strast, strast srdžbe i strast jezika. A post je jedna veoma uspješna terapija koja liječi poremećaje koji nastaju onda kada ove četiri strasti izmaknu kontroli razuma i izgube balans. Post je uistinu lijek za ove strasti koje nanose ogromnu štetu, kako jedinki i porodici tako i društvu i ummetu, općenito, jer, istovremeno, liječi ove četiri i druge strasti koje su veoma razarajuće, ubitačne i opake onda kada izmaknu kontroli razuma. Hasan el-Basri govorio je: "Ne postoji nijedna neobuzdana životinja kojoj je potrebija uzda nego što je to tvoj nefis, između tvojih bokova." Te strasti mogu se veoma uspješno obuzdati samo uz bogobožnost koja je, između ostalog, jedan od plodova posta. Uzvišeni Allah kaže: "O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili." (El-Bekara, 183)

ALLAH je stvorio čovjeka sa raznim potrebama, strastima, bez kojih bi njegov život bio nemoguć. To je strast prema hrani, imetku, slavi, suprotnom spolu, potomstvu, govoru i slično. I svaka ta strast ima svoju ulogu u životu čovjeka. Bez njih čovjek ne bi bio čovjek. Uzvišeni Allah kaže: "Ljudima se čini da je lijepo samo ono za čim žude: žene,

sinovi, gomile zlata i srebra, divni konji, stoka i usjevi. To su blagodati u životu na ovome svijetu; a najljepše mjesto povratka je u Allaha." (Alu Imran, 14)

Dakle, Allah je iz Svoje mudrosti ostavio u čovjeku ove porive kao izvor pokretačke snage prema onome što garantira opstojnost na ovome svijetu. Zato je Allah i odredio puteve i zako-

ne koji se moraju poštivati kako bi ovi porivi ostali usmjereni ka pravoj svrsi i kako bi donijeli prave rezultate na oba svijeta.

Allah islamom te porive ne guši, već ih samo želi obuzdati i usmjeriti u pravom smjeru kako bi čovjek osjetio istinsko zadovoljstvo u njima.

I baš u tim porivima Allah je omogućio šejtanu da pronade najbolje puteve

ka zavođenju čovjeka, tako da nema spasa od tih zamki osim u Allahovom zakonu.

Shodno čovjekovoj prirodnoj konstrukciji i svim onim porivima koji su u njemu, kao dio njegove prirode, on se sastoji iz tri komponente:

Prva: od ruha (duše) koja dolazi iz tog nebeskog svijeta. Uzvišeni Allah kaže: **“A zatim mu savršeno udove uobličiti i život mu udahne.”** (Es-Sedžda, 9)

Druga: od tijela koje je od zemlje i teži zemlji i strastima: **“Ali se on ovom svijetu priklonio i za svojom strašću krenuo.”** (El-Araf, 176)

Treća: od razuma koji može da bira i donosi odluke i to gotovo svakog trenu. Uvijek može da se suočava sa izazovima i donošenjem odluka koje su u interesu i duše i tijela.

Onda kada razum posrne u svom odabiru i izabere duši ili tijelu ono što je zlo po njih, tada nastaje tragedija, bol, nemir, nestreća, nesanica... Isto tako, ako da previše duši, a zapostavi tijelo ili da previše tijelu, a zapostavi dušu, dešava se ozbiljan poremećaj čovjekove uravnoteženosti koja je neophodna za uspješan, srećan, hairli i beričetli život.

Duši je potreban ibadet i pokornost Allahu, tijelu su potrebne materijalne stvari, a srcu su potrebne informacije.

Razum se u toj svojoj borbi nalazi između Kur'ana i fitre, s jedne strane, i šejtana i strasti, s druge strane. Stoga,

nužno je voditi računa o ovim aspektima čovjekovog bića, hraniti ih najboljom mogućom hranom i štititi ih od svega što im može naškoditi.

BORBA POSTOM PROTIV STRASTI

Četiri su strasti koje su veoma izražene u čovjeku: strast stomaka (jela i pića), spolna strast, strast srdžbe i strast jezika. A post je jedna veoma uspješna terapija koja liječi poremećaje koji nastaju onda kada ove četiri strasti izmaknu kontroli razuma i izgube balans.

Post je uistinu lijek za ove strasti koje nanose ogromnu štetu, kako jedinki i porodici tako i društvu i ummetu, općenito, jer, istovremeno, liječi ove četiri i druge strasti koje su veoma razarajuće, ubitačne i opake onda kada izmaknu kontroli razuma.

Hasan el-Basri govorio je: “Ne postoji nijedna neobuzdana životinja kojoj je potrebna uzda nego što je to tvoj nefis, između tvojih bokova.”

Te strasti mogu se veoma uspješno obuzdati samo uz bogobožnost koja je, između ostalog, jedan od plodova posta. Uzvišeni Allah kaže: **“O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili.”** (El-Bekara, 183)

Zato je post uzda bogobožnih

kojom obuzdavaju strasti koje mogu uništiti sve one poticaje dobra koji se nalaze u čovjeku i koji su dio njegove prirode. Uzvišeni Allah kaže: **“Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik, djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio – ne treba se mijenjati Allahova vjera, ali većina ljudi to ne zna.”** (Er-Rum, 30)

I ne samo što je post poseban vid ibadeta u mjesecu ramazanu nego, Allahovom voljom, čovjek aktivira i mnoge druge vidove ibadeta, kao što je namaz, učenje Kur'ana, zikr, dijeljenje sadake, zajednički iftari sa vjernicima i drugo. Zato je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: *“Drži se posta jer mu nema ravna.”* (Bilježi imam Ahmed od Ebu Umame i hadis je sahih.)

I kako je god tijelu potrebna zdrava hrana za očuvanje tjelesne snage i kondicije, tako je i razumu i duši potrebna zdrava hrana za očuvanje insana kao kompletnog bića koje je Allah posebno odlikovao. Otuda je učenje i izučavanje Kur'ana u mjesecu ramazanu poseban vid imanske aktivnosti koja je zabilježena i kod Allahovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg je Džibril podučavao Kur'anu u mjesecu ramazanu. A to je velika poruka ka osnaživanju kako duše (jer je to ibadet) tako i razuma jer otvara čovjeku nove prozore u svijet informacija i nauke.

Ramazan i post posebna je prilika za to jer su i šejtani tada povezani i oslabljeni u širenju zla i sprečavanju ljudi da čine dobra djela. Post je pravi štit za vjernika. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Post je štit od Allahove kazne.”* (Bilježi Bejheki i hadis je sahih)

Prenosi Osman b. Ebu As, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Post je štit kojim se rob štiti od Vatre.”* (Bilježi Taberani i hadis je hasen)

Poseban vid ibadeta u ovom mjesecu jeste klanjanje teravih-namaza kako bi čovjek još više osnažio svoje sašaptavanje sa svojim Gospodarom, oslobodio sebe ovodunjalučkih okova koji ga sputavaju na putu ka Allahu.

Poseban vid ibadeta u ovom mjesecu jeste i podijeliti sadaku siromasima kako bismo ih bar malo zbrinuli i kako ne bi na Bajram prosili.

A sva ta dobročinstva i ibadeti donose blagostanje, smirenost srca i vedrinu lica i, ujedno, pomažu čovjeku da ukroti svoje porive.

Neophodno je prihvatiti taj božanski program kako bi čovjek zasitio svoje tijelo, svoj razum i svoju dušu i time postigao sreću i na dunjaluku i na ahiretu. To je program koji čovjeka i njegovo srce čini aktivnim i živim, koji izgrađuje a ne ruši, koji nije egoista, koji i uzima i daje, koji oprašta, saosjeća, ne čini nasilje i ne ubija. To je čovjek sa svim onim dobrim kom-

ponentama koje su neophodne i koje donose pravi uspjeh.

Savremeno čovječanstvo opterećeno je ovom agresivnom kapitalističkom retorikom i načinom života koji prijete da sve one u čovjeku najljepše porive u potpunosti uništi te ga tako izobličiti i pretvori u biće koje liči na sve samo ne na insana kakvim ga Allah želi i kakvim ga priroda očekuje. Svi ibadeti koje je Uzvišeni Allah propisao imaju za cilj da snaže čovjeka i da ga čuvaju od propasti. Tako i post, svojim programom, iscrpljuje tijelo, slabi porive stomaka, spolnog organa i jezika, čime omogućuje duši da se još više okrene nebeskom svijetu, povrati svoju svježinu i pobijedi sile zla u sebi. Ramazan donosi posebnu radost vjernicima jer ih uvodi u sezonu velikih blagodati u kojima se mnoge funkcije u organizmu odmaraju, a duša rasterećuje, postaje poletna i vraća se svojoj originalnosti.

Zato je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, donosio muštuluk ashabima, radijallahu anhum, kada bi nastupio mjesec ramazan u kojem je propisan post. Ebu Hurejra, radijallahu anhuma, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Došao vam je mjesec ramazan, mubarek mjesec. Allah vam je propisao da ga postite, u njemu se otvaraju vrata Dženneta, u njemu se zatvaraju vrata Džehennema, u njemu se neposlušni šejtani vezuju u lance, u njemu je noć koja je bolja od hiljadu mjeseci i onaj ko bude lišen njena dobra, on je zaista lišen (sva-*

kog) dobra.” (Hadis je sahih, a bilježi ga imam Ahmed)

Ramazan donosi radost jer je to mjesec posebnog ibadeta koji čovjeka jača duhovno, moralno, intelektualno i tjelesno, i istovremeno ukroćava mnoge strasti koje – u stanju neobuzdanosti – imaju razarajuće dejstvo na čovjeka.

To je mjesec ibadeta koji zaustavlja šejtanske spletke, slabi njegove vojske i otvara kapije mnogih darova koje duša željno iščekuje.

Čovjek, svjestan svoje vjere, nastoji da obuzda sebe, svoj jezik, svoju srdžbu, svoju strast i svoj stomak od svega onoga što je zabranjeno jer je svjestan da to ne samo što umanjuje i skrnavi vrijednost i beričet posta već može post u potpunosti uništiti.

Bude li propustio ibadete vezane za srce, bude li propustio tjelesne ibadete, bude li zanemario Lejletul-kadr, propao je.

Bude li ogovarao i ružno govorio, izgubiće beričet posta jer Allahu ne treba njegov post koji ga nije spriječio od ružnog.

Bude li bespravno jeo tuđi imetak, bude li propustio dobročinstvo prema roditeljima, rodbini, siromasima i potrebnima izgubit će beričet posta jer Allahu ne trebaju srca koja nisu prefinjena i ispunjena bogobožnošću. Allah hoće čista srca, srca svjesna Njega i svoje zadaće. Post, uistinu, vodi toj stazi i vraća živahnost srca i duše.

Post nije propisan za to da bi se tijelo mučilo, već da bi srce postalo čisto, duša bogobožna, a čovjek svjestan istinskog bivstvovanja na ovom svijetu i u žudnji za nagradom na onome svijetu kada će u Džennet ući na posebna vrata koja se zovu Rejjan, a koja su samo za postače. Tek tada će, radostan zbog trpljenja na ovome svijetu, radostan zbog užitka u džennetskim prostranstvima i susretu sa Allahom, gledajući u Njegovo plemenito lice, istinski osjetiti svu dobrotu i blagodat ibadeta posta za koji, osim Allaha, niko ne nagrađuje. I to je jedna od posebnosti ovog ibadeta u mjesecu ramazanu.

Allahu naš, otvori nam puteve ka istinskom ibadetu i u Džennet nas uvedi na vrata koja si pripremio za Svoje postače!

Propisi i adabi posta u ramazanu

Kao da je jučer bilo kada je prošlogodišnji ramazan zakucao na vrata. Post, teravije, noćni namazi, učenje Kur'ana, džamije prepune klanjača, zekat, milostinja, zajednički iftari, vazovi i druga Allahu draga djela napuniše "baterije" imana u našim srcima. Potom dođe Bajram, ramazanski ambijent zamijeni onaj uobičajeni. Bujica dobrih djela, koja je snažno pokretala generator imana, odjednom se povukla. Ona dobra djela, koja smo i nakon ramazana uspjeli sačuvati u našoj stalnoj praksi, ne dozvoliše svjetiljci imana da se ugasi, ali ta svjetlost blijedi i slabi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio je: "Doista se iman u njedrima nekog od vas troši kao što se troši nošena odjeća, zato molite Allaha da vam obnovi iman u vašim srcima." (Bilježi Hakim, br. 5. Prenosioci hadisa su pouzdani po ocjeni Hakima i Zehebija.) Hvala Allahu, ramazan ponovo dođe, a s njim i prilika da ponovo obnovimo svoj iman.

Post je jedan od pet temeljnih stubova vjere islama. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio je: "Islam se temelji na pet stvari: svjedočenju da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, obavljanju hadža i postu mjeseca ramazana." (Buhari, br. 8, i Muslim, br. 16) Post je propisan druge godine po Hidžri. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postio je devet ramazana. U početku post nije bio striktno naređen, nego su vjernici imali mogućnost da umjesto posta hrane siromašne. Ko je htio, mogao je ne postiti i za svaki propušteni dan nahraniti po jednog siromaha. Smisao toga jeste postepenost u uspostavljanju vjerskih obaveza, kako bi se praktično lakše

provele, kao što je bio slučaj sa zabranom konzumiranja alkohola. Nakon toga, post je postao obligatna dužnost, a nahraniti siromaha postade obaveza onome ko nije u stanju postiti, niti ima nade da će kasnije moći postiti.

Uzvišeni Allah odredio je da vjerske obaveze – ibadeti budu raznovrsne, kako bi iskušao Svoje robove da li će izvršiti samo ono što se podudara sa njihovom prirodom ili će izvršiti sve što Allah od njih traži. Razmislimo li o ibadetima poput namaza, zekata, posta i hadža, uočiti ćemo da su neki od njih isključivo tjelesni ibadeti, dok su drugi isključivo materijalni, a neki su pak kombinovani tako da zahtijevaju i tjelesni trud i materijalna sredstva. Naprimjer, namaz je isključivo tjelesni ibadet, dok je zekat isključivo materi-

jalni ibadet, a hadž zahtijeva tjelesni trud i materijalno odricanje. Nekom je možda lahko klanjati, ali mu je teško udijeliti imetak. Neko je otvorene ruke i lahko mu je udijeliti, ali mu je teško klanjati. Allah nas kuša i jednim i drugim, a taj ispit će razdvojiti Allahove iskrene robove od onih koji to nisu.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radovao je ashabe dolaskom ramazana, govoreći: "Došao vam je mjesec ramazan, mubarek mjesec, Allah vam je propisao da ga postite; u njemu se otvaraju vrata Dženneta, a zatvaraju vrata Džehennema, u njemu se okrivaju opaki šejtani. U njemu je noć koja je, kod Allaha, bolja od hiljadu mjeseci. Kome dobrota te noći bude uskraćena, stvarno je uskraćen." (Nesai, br. 2106, hadis je sahih prema ocjeni šejha Albanija)

RAMAZAN ČISTI VJERNIKA OD GRIJEHA. ALLAHOV POSLANIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, KAŽE: “KO ISPOSTI RAMAZAN VJERUJUĆI U ALLAHA I NADAJUĆI SE NJEGOVOJ NAGRADI, BIT ĆE MU OPROŠTENI GRIJESI KOJE JE POČINIO, A KO U NAMAZU PROVEDE NOĆ KADRA (LEJLETUL-KADR), VJERUJUĆI U ALLAHA I NADAJUĆI SE NJEGOVOJ NAGRADI, BIT ĆE MU OPROŠTENI GRIJESI KOJE JE POČINIO.” (BUHARI, BR. 2014, I MUSLIM, BR. 760)

U DŽENNETU, POSTAČI ĆE BITI POSEBNO ODLIKOVANI. KAŽE ALLAHOV POSLANIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “DOISTA U DŽENNETU IMA KAPIJA KOJA SE ZOVE REJJAN, KROZ NJU ĆE NA SUDNJEM DANU ULAZITI POSTAČI I NIKO DRUGI S NJIMA NEĆE ULAZITI KROZ TU KAPIJU. BIT ĆE PITANO: ‘GDJE SU POSTAČI?’, PA ĆE ULAZITI, A KADA UDE POSLJEDNJI OD NJIH, ZATVORIT ĆE SE, TE NIKO POSLIJE NJIH NEĆE UĆI KROZ TU KAPIJU.” (MUSLIM, BR. 1152)

ŠTA KVARI POST

Postiti mjesec ramazan dužnost je svakom zdravom, razumnom i punoljetnom muslimanu koji nije na putovanju. Uzvišeni Allah kaže: “**O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se sačuvali.**” (El-Bekara, 183)

Post nije obavezan putniku, trudnici i dojilji, ukoliko se boji da će post naštetiti njoj ili njenom djetetu, osobi koja nije u stanju postiti zbog starosti ili bolesti, dok ženi u vrijeme menstruacije (hajza) ili nifasa nije dozvoljeno postiti, niti bi joj post bio ispravan.

Uzvišeni Allah u jednom kur'anskom ajetu ukazuje na sve ono što kvari post,

a to su jelo, piće i spolni odnos: “**Zato se sada sastajte sa ženama vašim u želji da dobijete ono što vam je Allah već odredio i jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore, od tada postite do noći.**” (El-Bekara, 187) Postaču je jasno da se mora suzdržati od jela, pića i spolnog odnosa, međutim, postoje stvari oko kojih je u nedoumici, da li kvare post ili ne. U narednim redovima pojasnit ćemo te nejasnoće.

- Postaču je dozvoljeno da ispere usta i nos, čak i kada ne uzima abdest ili gusul, ali je zabranjeno da u tome pretjeruje iz bojazni da voda ne ode niz grlo. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “...i pretjeruj prilikom ispiranja nosa, osim kada postiš.” (Ebu Davud, br. 142, Tirmizi, br. 788, Nesai,

br. 87, i Ibn Madža, br. 407. Tirmizi kaže da je hadis hasen sahih.) Vlažnost koja se nakon pranja nađe u ustima neće pokvariti post, pa i ako se progutala zajedno sa pljuvačkom. Ukoliko bi postač oprezno ispirao usta ili nos, te mu se i pored opreza desi da nehotično popije nešto vode, to mu neće pokvariti post. Ovo je odabrano mišljenje učenjaka.

- Ukoliko je postač u potrebi za kušanjem hrane, kao naprimjer kuhar kada želi znati da li je hrana dovoljno slana, može ispitati ukus hrane tako što će je staviti na jezik, pazeći da nešto ne ode niz grlo. Poznati ashab i veliki učenjak Ibn Abbas, radijallahu anhum, kaže: “Nema smetnje da postač ispita ukus hrane u loncu.” (Bilježi Buhari talikan – bez lanca prenosilaca, 3/30, i

Ibn Ebu Šejba, br. 9276) Bespotrebno kušanje hrane je pokuđeno, ali ne kvari post kao što ga ne kvari ni ispiranje usta.

- Žvakaća guma koja nema ukusa i ne luči tekućine je pokuđena, jer suši grlo i povećava žeđ. Ako pak luči tekućine koje silaze niz grlo, onda će pokvariti post.

- Da li hidžama (puštanje krvi kupicom) i davanje krvi kvari post ili ne, pitanje je u pogledu kojeg islamski pravници imaju oprečne stavove. Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio hidžamu dok je postio. (Buhari, br. 1939) Međutim, u drugom hadisu navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pokvario je post onaj ko drugom obavlja hidžamu i onaj kome se obavlja." (Ahmed, br. 8768, Ebu Davud, br. 2367, Tirmizi, br. 774 i drugi. Hadis je hasen-sahih, prema ocjeni Tirmizija.) Ovim hadisom se misli da hidžama može uzrokovati prekid posta, stoga je hidžama pokuđena onom koga će oslabiti, a zabranjena onom koga će toliko oslabiti da će morati prekinuti post. Dakle, hidžama, sama po sebi ne kvari post, kao što na to ukazuje prvi hadis, ali može uzrokovati prekid posta, kao što na to ukazuje drugi hadis. Davanje krvi ima isti propis kao i hidžama.

- Nenamjerno povraćanje ne kvari post za razliku od namjerno izazvanog povraćanja. Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Nije dužan napostiti onaj koga nadvlada povraćanje, dužan je napostiti onaj ko namjerno izazove povraćanje." (Ahmed, br. 10463, Ebu Davud, br. 2380, Tirmizi, br. 720, i Ibn Madža, br. 1676. Hadis je sahih prema ocjeni šejha Albanija.)

- Ukoliko muž za vrijeme posta poljubi ženu, time neće pokvariti post, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, znao poljubiti neku od svojih supruga za vrijeme posta. (Buhari, br. 1927, i Muslim, br. 1106) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vladao je svojim prohtjevima, a onaj ko ne obuzdava svoje prohtjeve ne treba sebe dovoditi u kušnju, jer nadražaj koji dovede do poluciranja pokvarit će post.

- Ako bi se desilo da postač zaspi i u snu polucira, to mu neće pokvariti

post. Ako bi u toku noći imao odnos sa ženom pa tako osvanuo kao džunub (stanje nakon snošaja koje se otklanja gusulom – kupanjem), ni to mu neće pokvariti post, prema mišljenju većine učenjaka. Dokaz je hadis Aise, radijallahu anha, u kojem kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, znalo zateći jutro u stanju džunupluka, pa bi se okupao i postio. (Buhari, br. 1926, i Muslim, br. 1109)

- Nema smetnje da se postač okupa radi osvježanja. Iz prethodnog hadisa razumijemo da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupao za vrijeme posta, a ashabi su znali gledati Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok sipa vodu po glavi za vrijeme posta kako bi time ublažio vrućinu ili žeđ. (Ebu Davud, br. 2365. Hadis je sahih prema ocjeni šejha Albanija)

SAVREMENA PITANJA KOJA NAS PONEKAD DOVODE U NEDOUMICU

U našem vremenu pojavilo se i mnoštvo drugih pitanja koja postača dovode u nedoumicu, da li kvare post ili ne. Islamski pravni kolegij sa sjedištem u Džidi razmatrao je ta pitanja, a zatim je donio sljedeći zaključak:

Post neće biti pokvaren upotrebom:

- Kapi za oko, uho ili nos i uzimanjem tableta koje se stavljaju ispod jezika ukoliko postač bude izbjegavao gutanje onoga što dođe do grla.

- Materije koja se unose u tijelo putem kože, poput kreme i masti, kao što ni kupanje ne kvari post.

- Medicinskog pribora koji se unosi u tijelo radi pregleda, osim ako se unose u želudac pa se pritom unese tečnost.

- Injekcije koje se daju u kožu, mišiće ili vene ukoliko nisu hranjive poput infuzije.

- Uspavljajući gasovi, ukoliko se bolesniku ne daju hranjive tvari.

- Dozvoljeno je popravljavanje, vađenje ili čišćenje zuba ukoliko postač bude izbjegavao gutanje onoga što dođe do grla.

Ljekar – musliman treba savjetovati pacijente da odgode upotrebu spo-

menutog do vremena iftara ukoliko u tome nema štete. (Zaključak Kolegija br. 93/1/10)

Ukoliko postač pojede ili popije iz zaborava, ili ako mu prašina uđe u usta bez namjere, to mu neće pokvariti post. Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko za vrijeme posta zaboravi pa nešto pojede ili popije, neka upotpuni post, njega je Allah nahranio i napojio." (Buhari, br. 1933, i Muslim, br. 1155)

ADABI POSTA

Neka djela i postupci uljepšavaju post i čine njegovu nagradu većom, dok drugi umanjuju nagradu postaču ili je možda potpuno anuliraju. Postač je dužan upoznati se sa adabima posta, kako bi svoj post upotpunio i kako bi se udaljio od svega što narušava njegov ibadet.

Postaču je pohvalno požuriti sa iftarom, a sehur odgoditi, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ljudi su u dobru sve dok požuruju sa iftarom." (Buhari, br. 1957, i Muslim, br. 1098)

Musliman je obavezan kloniti se gibeta, nemimeta, laži, svađe, prepiranja, lažnog svjedočenja, javnih i tajnih grijeha i sl., u svim vremenima, a naročito za vrijeme posta. Rekao je Uzvišeni Allah u kudsihadisu: "Sva dijela sina Ademovog njemu pripadaju osim posta, post je Moj i Ja za njega nagrađujem. Post je zaštita, pa kada neko od vas postio, neka ne prilazi ženi i neka se ne svađa, a ako ga neko bude vrijeđao ili napadao, neka kaže: 'Ja postim!'" (Buhari, br. 1904, i Muslim, br. 1151) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Onaj ko ne ostavi lažni govor i postupanje po njemu, pa Allahu nije potrebno ni da takav ostavlja jelo i piće." (Buhari, br. 1903)

Post je ibadet koji se odražava na naše cjelokupno ponašanje, naša djela i govor. Najpreče čime se jezik postača treba uposliti jeste učenje Kur'ana, zikr, spominjanje i veličanje Allaha, lijepa riječ, nazivanje selama, iskren savjet i drugi Allahu drag govor.

Svevišnjeg Allaha molim da obnovi i učvrsti iman u našim srcima i da primi naš post i sva dobra djela!

P

ost

je škola bogobožnosti

O Allahovi robovi, bojte se Allaha, dželle šanuhu, iskrenom bogobožnošću, jer je to vasijet i oporuka od Allaha, džellešanuhu, koja je upućena direktno nama, kao i generacijama prije nas, riječima: **“Stavili smo u oporuku onima kojima je od prije data Knjiga, a i vama samima – bojte se Allaha!”** (En-Nisa, 131)

Allah, dželle šanuhu, na preko sedamdeset mjesta u Kur’ani-kerimu naređuje nam takvaluk i bogobožnost, a u brojnim kur’anskim ajetima opisuju se bogobožni ljudi, i nagrade koje ih čekaju, i u svemu tome nema ničeg čudnog! Bogobožnost je Allahova, dželle šanuhu, oporuka svim stvorenjima, i to je najbolja opskrba koju čovjek može pripremiti sebi za hladne, sušne i tamne noći koje ga čekaju, i koje će u kaburu provoditi sam. Bogobožnost je ono što nekoga čini čovjekom od riječi, to je neprestano svođenje računa sa sobom i svojim nefsom.

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, definisao je pojam takvaluk riječima: “Iskrena bogobožnost ogleda se u tome da se pokoravaš Allahu, dželle šanuhu, i da nisi jedan od ljudi koji su Mu neposlušni; da Ga spominješ i da Ga se sjećaš, nikako da Ga zaboravljaš; da si Mu zahvalan, i da ne budeš jedan od nezahvalnika!”

Alija b. Ebu Talib, radijallahu anhu, ukratko je opisao u čemu se ogleda bogobožnost, rekavši: “Takvaluk je strah od Allaha, dželle šanuhu, postupanje u skladu sa Objavom, i priprema za dan odlaska sa ovoga svijeta!”

Ebu Derda, radijallahu anhu, rekao je: “Vrhunac bogobožnosti ogleda se u tome da se čovjek boji Allaha, dželle šanuhu, čak i u pogledu obične trunčice!”

Jednom prilikom Ebu Hurejru, radijallahu anhu, neki je čovjek upitao o tome šta je takvaluk, pa mu je rekao: “Jesi li ikada hodao trnovitim putem?” Ovaj čovjek odgovori: “Da.” Ebu Hurejra, radijallahu anhu, upita ga: “Kako si hodao tim putem?” Ovaj čovjek reče: “Kad bih naišao na trnje, zaobišao bih ga ili bih ga preskočio ili bih ga posjekao.” Ebu Hurejra, radijallahu anhu, reče mu: “E to ti je takvaluk!”

Talek b. Habib, radijallahu anhu, rekao je: “Takvaluk je činjenje djela pokornosti Allahu, uz svjetlo i znanje od Allaha, nadajući se nagradi od Allaha, i nečinjenje djela neposlušnosti prema Allahu, uz svjetlo i znanje od Allaha, plašeći se kazne od Allaha!”

Omer b. Abdulaziz, rahimehullah, rekao je: “Takvaluk podrazumijeva da čovjek ostavi ono što je Allah, dželle šanuhu,

zabranio, da izvršava ono što nam je Allah, dželle šanuhu, naredio, a ko preko toga bude imao kakva dobra, to je svjetlo nad svjetlom!”

Jednom prilikom Omer b. Abdulaziz, rahimehullah, bio je upitan o tome kada će čovjek biti na vrhuncu bogobožnosti, pa je rekao: “Onda kada čovjek izvadi sve što nosi u sebi, što mu je na duši i na srcu, i sve to stavi na jedan tanjir, i sa time prošetava kroz čaršiju – ne srameći se ničega što se nalazi na njemu!”

Musa b. Eajun, rahimehullah, rekao je: “Muttekije – iskreni i bogobožni ljudi klonili su se halala plašeći se da ne zapadnu u haram – zbog čega ih je Allah, dželle šanuhu, i nazvao muttekijama!”

Imam Sevri, rahimehullah, rekao je: “Bogobožni ljudi nazvani su ‘muttekije’ zbog toga što su se čuvali i pazili stvari od kojih se obični svijet ne čuva i ne pazi!”

Fudajl b. Ijad, rahimehullah, bio je upitan o tome u kojoj je zemlji najvrednije živjeti, pa je rekao: “Najvrednija zemlja za življenje jeste ona koja te najviše pomaže u takvaluku i bogobožnosti!”

Čovjek oblači odjeću kako bi se čuvao od hladnoće ili toplote, oblači obuću kako bi sačuvao noge od trnja i kamenja, uzima štit kako bi se sačuvao od strijele i koplja svog neprijatelja, gradi visoke bedeme, tvrđave i zidine kako bi se čuvao od njihovih spletki. Za razliku od navedenog, bogobožnost se ne dobija izgradnjom visokih bedema, niti se dobija preko odjeće, obuće ili oružja! Bogobožnost se dobija pokornošću

Allahu, dželle šanuhu, izvršavanjem Njegovih naredbi i klonjenjem od onoga što nam je On, dželle šanuhu, zabranio.

Bogobojznost je najljepša odjeća koju neko može obući, kako na ovome tako i na budućem svijetu. Allah, dželle šanuhu, kaže: **“O sinovi Ademovi, dali smo vam odjeću koja će pokrivati stidna mjesta vaša, a i raskošna odijela, ali, odjeća takvaluka – čestitosti, to je ono najbolje.”** (El-A'raf, 26) Ko se ne ogrne odjećom takvaluka i ogrtačem bogobojznosti – go je, pa makar i obučen bio!

Na važnost bogobojznosti ukazujemo zbog toga da bismo razumjeli i shvatili da nam nema spasa i upute bez iskrene bogobojznosti, a jedan od načina putem kojih se stječe bogobojznost jeste i post – bilo onaj obavezni tokom mjeseca ramazana, ili dobrovoljni post u drugim prilikama, što nam Allah, dželle šanuhu, potvrđuje riječima: **“O vjernici, propisuje vam se post, kao što je bio propisan generacijama prije vas – ne bi li ste bogobojzni bili!”** (El-Bekara, 183)

Iz ovog ajeta se razumije se da je post veoma bitna komponenta u opisu vjerničke ličnosti jednog muslimana. Post je posebna vrsta apstinencije i ustezanja od posebno naznačenih stvari, u posebno određenom vremenu, uz posebno određene uslove i šartove. Post mjeseca ramazana stavljen je u obavezu muslimanima druge godine po Hidžri, dok je zekat bio propisan prije Bitke na Bedru.

Post je odskočna daska bogobojznosti zbog toga što sadrži pravu borbu sa svojim nefsom i svojom dušom, i zbog toga što je post voda koja gasi rasplamtjele pohote i strasti kod ljudi.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Allah, dželle šanuhu, kaže: ‘Svako djelo koje čovjek učini pripada njemu, izuzev posta! Post pripada Meni i Ja za njega posebno nagrađujem! Post je štit, pa kada neko od vas zaposti, neka se ostavi spolnog uživanja i neka ne priča mnogo, a ako ga neko bude psovao ili se bude htio sa njim tući, neka kaže: ‘Ja postim.’ Tako mi Onoga u čijoj je ruci*

Muhammedova duša, zadah iz usta postača sigurno je kod Allaha bolji od mirisa mošusa. Postač ima dva veselja kojima se raduje: veseli se kada iftari i veselit će se svome postu onda kada se bude susreo sa svojim Gospodarom!” (Muttefekun alejhi)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *“Islam je sastavljen od pet stvari: šehadeta i svjedočenja da nema drugog boga osim Allaha – la ilabe illallah, i da je Muhammed Allahov Poslanik – Muhammedun resulullah, od klanjanja namaza, davanja zekata, obavljanja hadža i posta mjeseca ramazana!”* (Muttefekun alejhi)

Dakle, islam se, osim šehadetom, svjedoči i potvrđuje namazom, postom, zekatom i obavljanjem hadža, što bi svaki, imalo svjestan musliman, trebao da uzme u obzir i da svoju kuću islama kompletira sa svih strana.

Post je ibadet koji ima svoj smisao i cilj. Post je regeneracija za ljudsku dušu i tijelo. Postom odgajamo našu dušu i činimo je spremnom da se nosi sa svim nedaćama života na ovome svijetu. Post koji utječe na svakog pojedinca u isto vrijeme utječe i na cijelu zajednicu ljudi zbog toga što je zajednica ljudi sastavljena od pojedinaca. Postom čovjek staje na put šejtanu i sužava mu prolaz kojim se inače navikao kretati – a to je ljudska krv. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *“O omladino, ko je od vas u mogućnosti da se ženi, neka se ženi, a ko nije u stanju oženiti se, neka posti – to vam je lijek!”* Ovaj hadis ukazuje nam na to da je post jedan od lijekova i štitova kojima ćemo čuvati našu vjeru – šehadet i namaz!

Allah, dželle šanuhu, rekao je: *“Post je Moj i samo Ja za njega posebno nagrađujem!”* Islamski učenjaci u komentaru ovog hadisa navode da su razne vrste ibadeta, poput klanjanja, rukūa, sedžde, dove, kuršana, sadake itd., bile poklanjanje nekom drugom mimo Allaha, dželle šanuhu, raznim kipovima i idolima, koje su ljudi obožavali klanjajući im se, prinoseći im žrtve, moleći im se itd., ali ono što se nikako ne bilježi jeste to da niko od nemuslimana – idolopoklonika, nije postio radi svojih božanstava i kipova, pa je zbog toga post jedna od glavnih odlika muslimana, mu'mina pravih muvehhida.

Pored toga što je post lično Allahov, džellešanuhu, ibadet, post je ujedno pošteđen pretvaranja i licemjerstva, jer se sastoji od apstinencije, uskraćivanja i samozabrana, koje se go lim okom ne mogu vidjeti. Ljudi ne mogu imati uvid u nečiji post osim da čovjek sam drugima obznani da posti, a što se samog posta tiče, on se ne može vidjeti niti osjetiti.

Post je specifičan po tome što čovjek izgledniju svoju nutrinu, ožedni i ostavlja sve svoje strasti i pohote samo radi Allaha, dželle šanuhu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *“Svako djelo sina Ademovog pripada njemu. Dobro djelo nagrađuje se od deset do sedam stotina puta. Allah, dželle šanuhu, rekao je: ‘Osим posta – jer je on striktno radi Mene i Ja za njega posebno nagrađujem. Čovjek ostavlja hranu radi Mene, ostavlja piće radi Mene, ostavlja slasti radi Mene, i ostavlja uživanje sa ženom radi Mene...”* (Ibn Huzejma)

Na kraju, moramo dati i jedno javno upozorenje od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svima onima koji neopravdano ne poste dane mjeseca ramazana, koji je rekao: *“Ko neopravdano izostavio post samo jednog dana u mjesecu ramazanu – neće ga moći nadoknaditi pa makar i cijeloga života postio za taj dan!”* (Buhari)

Molimo Uzvišenog Allaha da nas uputi na Pravi put i da nam olakša postizanje svih počasti i blagodati mjeseca ramazana! Amin, ja Rabbel-alemin!

NAJZNAČAJNIJI USTAVNI AMANDMANI IZGLASANI NA REFERENDUMU U TURSKOJ

Predsjedničke ovlasti: Prema novom Ustavu, predsjednik je ojačao svoje izvršne ovlasti te sada može direktno imenovati zvaničnike u javnom sektoru, uključujući i imenovanje ministara. Ipak, član IX omogućava otvaranje istrage protiv predsjednika Republike na prijedlog koji podrži dvotrećinska većina od ukupnog broja članova turskog parlamenta. Član X omogućava da predsjednik imenuje jednog ili potpredsjednika. Ustavnim amandmanima također je ukinuto mjesto premijera, a ukinut je i zakon koji zahtijeva da predsjednik Republike po stupanju na tu dužnost prekine vezu sa političkom strankom kojoj pripada. Prema članu IV, parlamentarni i predsjednički izbori u Turskoj održavat će se jednom svakih pet godina, za razliku od ranije svake četiri godine. Novim ustavnim promjenama predsjednički i parlamentarni izbori održavat će se istog dana, a parlamentarni zastupnik ima pravo da se kandidira više puta. Predsjednik i parlament zajedno će moći da biraju četiri člana Vrhovnog vijeća sudija

i tužilaca, koje imenuje i razrješava službenike u pravosudnom sistemu, dok vojni sudovi neće biti dozvoljeni u budućnosti osim kao disciplinska mjera u vojsci.

Vanredno stanje: U skladu sa novim tekstom Ustava, vanredno stanje će se izreći samo u slučaju “ustanka protiv domovine” ili “nasilja koje predstavlja rizik za podjelu nacije”. Odluku o tome donosi predsjednik, a potvrđuje parlament.

Parlament: Parlament će povećati broj članova sa 550 na 600, a minimalna dob zastupnika će se smanjiti sa 25 na 18 godina. Parlament će zadržati moć da donosi, dopunjava i ukida zakone. Parlament će također biti u mogućnosti da nadzire učinak predsjednika, koji će imati ovlasti da izda predsjednički dekret o svim pitanjima koja se odnose na njegove izvršne

ovlasti. Ako je predsjednik optužen ili postoji sumnja u da je upleten u kriminal, parlament će u ovom slučaju tražiti provođenje istrage.

(Izvor: aljazeera.net)

KOLIKO KOŠTA “MAJKA SVIH BOMBI”

KORIŠTENA U MARTOVSKOM NAPADU U AFGANISTANU

Korištenjem “majke svih bombi” u Afganistanu, Donald Trump je dramatizirao američki neuspjeh u dobijanju “oca svih ratova” – sukob koji je započeo George W. Bush 2001. godine, kada je napao talibanski režim u Kabulu.

Finansijski troškovi su osnovni element rata jer se odražavaju na ekonomsku stabilnost zemlje.

Američki predsjednik upotrijebio je jednu od najvećih

američkih vojnih nenuklearnih bombi da ubije 36 osoba u državi Nangarhar u Afganistanu, što je odluka koja je, gledano s vojnog stajališta, veoma zbujujuća. Vrijednost svake bombe tipa GBU-43/B iznosi šesnaest miliona dolara. Proizvedeno je svega dvadeset ovih bombi. To znači da je američka vojska potrošila oko 5% zaliha ovih bombi potrošivši 450 hiljada američkih dolara za ubistvo jednog protivničkog borca. Poređenja radi,

normalna bomba težine od 450 kg, kao što je MK-8 koja se koristi u zračnim udarima u Siriji i Iraku, košta oko dvanaest hiljada američkih dolara, ili, recimo, krstareća raketa tipa Tomahawk košta od oko milion dolara.

(Izvor: huffpostarabi.com)

DUBAI PROGLAŠAVA KRAJ ERE PAPIROLOGIJE

U okviru pokretanja Centralne platforme na kojoj se nalaze podaci svih vladinih agencija, emirat Dubai najavio je svoju namjeru da do 2021. godine obustavi korištenje papira u administrativnim postupcima. Time će svojim građanima uštedjeti mnogo vremena. Šeik Hamdan b. Mohammed b. Rašid, princ od Dubaja i predsjednik Izvršnog vijeća Emirata, rekao je da će Dubai posljednji dokument na papiru izdati 2021. godine i time označiti kraj ere papirologije.

Hamdan b. Rašid rekao je: "Bez obzira na uspjeh postignut digitalizacijom sistema, vjerujem da budućnost zahtijeva radno okruženje bez papira gdje je fokus vlade na to da razvija planove i strategije za postizanje boljeg životnog standarda za ljude kako bi i uštedjeli vrijeme i trud daleko od postupaka papirologije, tako da će se 2021. godine proslaviti posljednje izdavanje dokumenta na papiru u Dubaju."

Younis Al-Nasser, izvršni direktor Dubai podataka, rekao je: "Centralna platforma okuplja sve podatke vladinih agencija, tako da su svi podaci dostupni odgovarajućem organu kada im to zatreba." On je rekao: "Platforma podataka koja nosi naziv Dubai Pulse poboljšat će operativnu efikasnost kroz smanjenje troškova za pristup podacima."

Platforma će omogućiti otvorenu razmjenu podataka između javnog sektora i privatnog sektora i pojedinaca, što će stvoriti nove mogućnosti da učestvuju u radu i efikasno doprinose digitalnoj transformaciji emirata Dubai u potpunosti.

Platforma će omogućiti građanima da klikom miša ili pritiskom na smartfon upišu dijete u školu, uplate ček zdravstvenog osiguranja i obave druge administrativne poslove.

(Izvor: gulfnews.com)

UPOZNAJTE MILITANTNOG MONAHA KOJI ŠIRI ISLAMOFBIJU U INDIJI

Yogi Adityanath, novi guverner indijske države Uttar Pradesh, je tvrdokorni hinduistički monah koji je na dužnost stupio u martu mjesecu ove godine. Uttar Pradesh, država sa populacijom od 200 miliona (za referencu, Brazil ima 200.400.000 stanovnika), najveća je država u Indiji i ima veliki utjecaj na nacionalnu politiku. To je također nestabilna država, u kojoj je 1992. godine bilo ozbiljnih nemira zbog spornog hrama, u kojem je poginulo više od 2.000 ljudi.

Monah Adityanath je kontroverzna ličnost poznata po militantnoj i antimuslimanskoj retorici. On je bio glasni zagovornik kampanje pod nazivom Love džihad koja je imala za cilj da zaustavi udaju hindu žena za muslimane. Osnovna teza kampanje je da se muslimanski mladići žene Hinduskinjama kako bi ih preveli na islam, te je to nazvao ljubavnim džihadom.

Njegove pristalice su pozivale na iskopavanje muslimanki iz njihovih grobova.

U 2015. godini izjavio je da bi, kad bi dobio priliku, postavio idole hinduističkih bogova u svakoj džamiji. U 2014. godini, rekao je: "Ako [muslimani] uzmu jednu djevojku Hinduskinju, mi ćemo uzeti 100 muslimanskih djevojka. Ako oni ubiju jednog Hindusa, mi ćemo ubiti 100 muslimana."

U decembru ove godine navršit će se 25 godina od hinduističkog uništenja historijske Babri džamije u gradu u kojem se nalazi hinduistički hram Ayoudhya u državi Uttar Pradesh, kako bi se izgradio hram posvećen hinduističkom bogu Rami. Hindusi tvrde da je džamija bila izgrađena na ruševinama hrama iz Mughal ere.

Adityanathov dolazak na čelo Uttaer Pradesh države koja je više od dva desetljeća leglo napetosti između dvije vjerske grupe ukazuju na to da islamofobija uzima sve više maha u Indiji. Prošle godine hinduistička rulja je linčovala muslimana u gradu zvanom Dadri u Uttar Pradesh zbog toga što je navodno zaklao kravu, koja je Hindusima sveta životinja.

(Izvor: washingtonpost.com)

Vrijednost

Ibn Kajjim el-Dževzija, Allah mu se smilovao, u djelu *Zadul-mead*, 2/28–29, rekao je: “Svrha posta jeste sputati dušu od strasti, uskratiti joj ono što voli i za čim žudi, te ublažiti njenu strastvenu snagu kako bi se ona pripremila za traženje onoga u čemu je vrhunac njene sreće i uživanja, kako bi prihvatila ono što će je oplemeniti i što će je učiniti vječnom, kako bi oštrina gladi i žeđi usljed posta otupila i ublažila njenu sklonost ka strastvenosti i podsjetila je na stanje u kojem se nalaze gladni siromasi, kako bi smanjenje konzumiranja jela i pića stijenilo i suzilo šejtanske puteve u čovjeku i pod kontrolu stavilo udove i spriječilo ih da ne posegnu za nekim od nepromišljenih postupaka koji će joj naštetiti i na ovom, a i na budućem svijetu, kako bi se svaki njen organ i svaka njena snaga ukrotili i zauzdali i postom odvratili od svakog hira i buntovnosti. Post je uzda bogobožasnih, štit onih koji se bore, vrt dobrotivih i Allahu bliskih. Između svih ostalih dobrih djela, Allah je za post rekao da pripada Njemu. Postač ne čini ništa osim što kontrolira svoje strasti, te ostavlja prohtjeve, hranu i piće samo radi Onoga koga obožava. Dakle, post predstavlja napuštanje onoga što je duši milo i čime se ona naslađuje. Na taj se način preferira ljubav prema Uzvišenom Allahu i daje se prednost Njegovom zadovoljstvu nad porivima duše.

Post je uzda bogobožasnih, štit onih koji se bore, vrt dobrotivih i Allahu bliskih. Između svih ostalih dobrih djela, Allah je za post rekao da pripada Njemu. Postač ne čini ništa osim što kontrolira svoje strasti, te ostavlja prohtjeve, hranu i piće samo radi Onoga koga obožava.

Dakle, post predstavlja napuštanje onoga što je duši milo i čime se ona naslađuje. Na taj se način preferira ljubav prema Uzvišenom Allahu i daje se prednost Njegovom zadovoljstvu nad porivima duše. Post je tajna između čovjeka i njegovog Gospodara čije pojedinosti i detalji nisu poznati nikome osim Uzvišenom Allahu, jer ljudi su u stanju da vide i primijete da se čovjek odrekao nekih vidljivih stvari koje kvare post, ali nisu u stanju da spoznaju i shvate da li se on svega toga odrekao isključivo radi Onoga koji se obožava. To niko od ljudi nije u stanju znati, već je s time upoznat samo Uzvišeni Allah. To i jeste suština i bit posta.

Post je tajna između čovjeka i njegovog Gospodara čije pojedinosti i detalji nisu poznati nikome osim Uzvišenom Allahu, jer ljudi su u stanju da vide i primijete da se čovjek odrekao nekih vidljivih stvari koje kvare post, ali nisu u stanju da spoznaju i shvate da li se on svega toga odrekao isključivo radi Onoga koji se obožava. To niko od ljudi nije u stanju znati, već je s time upoznat samo Uzvišeni Allah. To i jeste suština i bit posta.

Post ima nevjerovatno velik i snažan učinak kada je riječ o čuvanju i kontroli-ranju vanjskih udova i unutrašnje energije. On suzbija i smanjuje žar i zanos koji udove i unutrašnju energiju vode ka bunilu koje prouzrokuju štetne i opasne supstance koje, ukoliko ih uspiju okupirati, onda ih i pokvare. On pomaže i u eliminiranju štetnih stvari koje negativno utječu na zdravlje tih udova. Post čuva zdravlje srca i vanjskih udova, te im vraća ono što su strasti od njih uspjele kradomice oduzeti. Post je, dakle, nešto što u najvećoj mjeri vodi ka

bogobožasnosti.”

Rekao je Uzvišeni Allah: “**O vjernici! Propisuje vam se post kao što je bio propisan i onima prije vas, da biste bili bogobožasni**”, pa sve do Njegovih riječi: “**U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur’ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz Pravoga puta i razlikovanja dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili**

posta

se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti...” (El-Bekara, 183–185).

Uzvišeni Allah obraća se vjernicima iz Muhammedovog, sallallahu alejhi ve sellem, ummeta naređujući im post, a post je ustezanje od jela, pića i spolnog općenja, uz postojanje iskrenog nijeta da se to čini isključivo u ime Uzvišenog Allaha. Post je svojevrsan vid zekata na dušu kojim se ona oplemenjuje

i čisti od različitih odvratnih primjesa, niskosti i ružnog morala. Uzvišeni Allah u ajetu također spominje da se vjernicima post naređuje baš onako kako je bio naređen i narodima prije njih, na koje se oni mogu ugledati i u njima vidjeti lijep primjer.

Stoga je potrebno da se vjernici istinski potrudite u

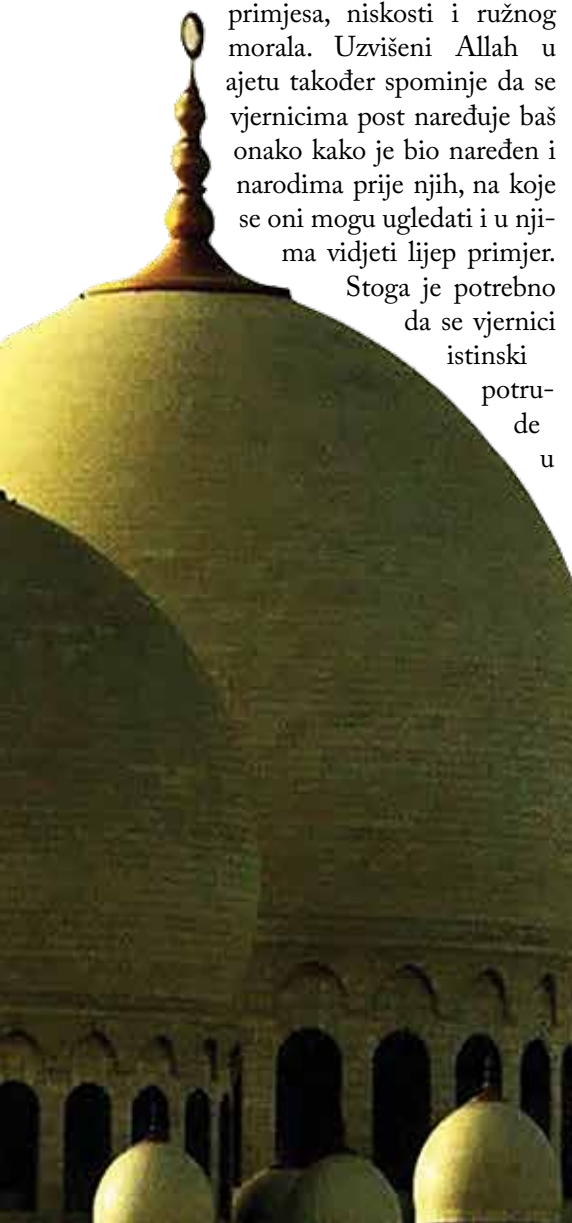
izvršavanju ove stroge dužnosti i nastoje da je obave potpunije nego što su je obavljali oni prije njih, a sve to kako bi se svoga Gospodara više bojali i od Njega više stregili i strahovali.

Nakon toga, Uzvišeni Allah pojašnjava koliko post traje. Post nije naređen svaki dan u godini jer bi to dušama bilo teško i naporno, oslabilo bi ih i ne bi to bile u stanju da podnesu, već je period posta ograničen i sveden na određeni broj dana. Tako je bilo na početku objave islama. Ljudi su bili obavezni da u svakom mjesecu poste po tri dana, a nakon toga taj je propis derogiran naredbom da se posti mjesec ramazan.

Uzvišeni Allah dalje govori o tome kakav je propis posta bio na početku islama, pojašnjavajući da ni bolesniku ni putniku nije obaveza da poste u vrijeme bolesti, odnosno za vrijeme putovanja, jer im to predstavlja napor i poteškoću, već im je dozvoljeno da ne poste, ali im je obaveza da poslije nadoknade isti broj propuštenih dana. Što se tiče osobe koja je zdrava i koja se nalazi u mjestu boravka, odnosno koja nije na putu, takvoj je osobi u početku islama bilo dozvoljeno da bira jednu od dvije opcije: ili da posti propisane dane ramazana, što je bolje i preče, ili da ne posti te dane uz obavezu da za svaki dan koji ne posti obavezno nahrani po jednog siromaha, a ukoliko želi, za svaki propušteni dan može nahrani i po dva siromaha, i to se smatra dobrim i pohvalnim gestom.

Dalje, Svevišnji Allah hvali mjesec ramazan ističući njegovu vrijednost i odlike nad drugim mjesecima u godini. U

njemu je objavljen Kur'an na način da je odjednom, kao cjelina, objavljen i spušten u Kuću uzvišenosti na dunjalučkom nebu. To se dogodilo u mjesecu ramazanu u noći Lejletul-kadr, o čemu Uzvišeni Allah kaže: **“Mi smo ga objavili u Noći kadr”** (El-Kadr, 1); **“Mi smo ga objavili u Noći blagoslovljenoj...”** (Ed-Duhan, 3). Zatim je Kur'an odatle (sa dunjalučkog neba) Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, objavljivan postepeno, shodno dešavanjima i događajima. Ovo što smo spomenuli na različite se načine vjerodostojno prenosi od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, što ima status merfu predaje, tj.

one koja svojim lancem prenosilaca dopire direktno do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Nakon toga, Uzvišeni Allah hvale Kur'an koji je objavio kao uputu za srca onih koji ga prihvate, u njega povjeruju i počnu ga slijediti. Kur'anski dokazi i argumenti sasvim su očiti, jasni i potpuno prihvatljivi za sve one koji ih shvate i o njima pomno razmisle, te nedvojbeno ukazuju na ispravnost Kur'ana kao upute koja ništi zabludu, razboritosti koja se suprotstavlja hiru i prohtjevima, i knjige koja razdvaja istinu od neistine i halal od harama.

U ovim ajetima derogiran je prvotni propis po kojem je zdrav musliman, koji nije na putovanju, imao pravo da bira između posta i hranjenja siromaha za svaki dan koji ne posti, tako da je u njima strogo naređen post svakom zdravom i sposobnom pojedincu koji u mjestu boravka dočeka početak mjeseca ramazana. Nakon navođenja propisa posta, Uzvišeni Allah nanovo spominje olakšicu za bolesnika i putnika, te pojašnjava da im je dozvoljeno da ne poste u ramazanu, ali im je obaveza da isti broj propuštenih dana naposte. Dakle, onaj ko je bolestan i ko ima određene zdravstvene poteškoće, tako da bi mu post bio vrlo naporan ili bi mu naškodilo, ili pak onaj ko je na putu, obje ove kategorije osoba imaju pravo da ne poste, ali će, kako smo već spomenuli, obavezno napostiti propuštene dane. U kontekstu ovoga, Uzvišeni Allah rekao je: **"Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate"** (El-Bekara, 185). Dakle, Uzvišeni je ljudima olakšao, tako da imaju pravo da ne poste onda kada su bolesni ili na putovanju, ali je isto tako post učinio strogom obavezom onima koji su zdravi i koji nisu na putu. Tako On želi ljudima olakšati i ukazati im veliku milost.

Nakon komentara ovih ajeta, Ibn Kesir, Allah mu se smilovao, rekao je sljedeće: "Postoji nekoliko vrlo bitnih pravnih pitanja koja se vežu za ove ajete:

PRVO: Određena skupina učenjaka iz prvih generacija muslimana zastupala je mišljenje da osoba koja početak mjeseca ramazana dočeka u svome mjestu, a nakon toga iz njega otputuje, nema pravo koristiti olakšicu i ne postiti za vrijeme putovanja, shodno riječima Uzvišenog: **'Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede...'**, već da je ta olakšica rezervirana samo

za osobu koju u toku putovanja zatekne mjesec ramazan, dakle, koja dočeka ramazan na putu.

Ovo je vrlo čudno i iznimno mišljenje koje u svom djelu *El-Muballa* od skupine ashaba i tabiina prenosi Ebu Muhammed b. Hazm. Međutim, vjerodostojnost predaja ovakvog sadržaja, a Allah opet najbolje zna, upitna je, jer je sunnetom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vjerodostojno potvrđeno da je on, nakon što je nastupio mjesec ramazan, krenuo u bitku za oslobođenje Meke, pa kada je došao do mjesta zvanog Kedid, prekinuo je post i ljudima naredio da i oni prekinu post. Predaju ovakvog sadržaja bilježe Buhari i Muslim.

DRUGO: Jedna skupina ashaba i tabiina smatrala je da na putovanju nikako nije dozvoljeno postiti, odnosno, da je putniku obaveza da ne posti. Svoj su stav temeljili na dijelu ajeta u kojem se navodi: **'...neka isti broj dana naposti...'**

Međutim, ispravno je mišljenje koje zastupa većina islamskih učenjaka, a to je da je u ovoj situaciji čovjeku ostavljeno na slobodnu volju da bira hoće li postiti ili ne, te da prethodno spomenuta naredba u dijelu ajeta nije eksplisitna. Naime, poznato je da su ashabi, radijallahu anhum, u toku mjeseca ramazana sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, odlazili na put, pa su govorili: 'Među nama je bilo onih koji su postili i onih koji nisu postili, pa niti su oni koji su postili zamjerali onima koji nisu postili, a niti su oni koji nisu postili zamjerali onima koji su postili.' Da je kojim slučajem bilo strogo zabranjeno postiti na putovanju u toku mjeseca ramazan, oni koji su postili bili bi prekoreni i upozoreni da tako ne čine. Štaviše, Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, praksom vjerodostojno je potvrđeno da je postio u ovakvoj situaciji, kako je to u dva *Sabiha* zabilježeno od Ebu Derrada, radijallahu anhu, koji je rekao: 'U ramazanu smo krenuli na put s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, po velikoj vrućini koja je bila tako žestoka da bi zbog nje jedan od nas stavljao svoju ruku na glavu, a između nas niko nije postio osim Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Abdullaha b. Revvahe, radijallahu anhu.'

TREĆE: Jedna skupina učenjaka, od kojih je i imam Šafija, Allah mu se

smilovao, smatrala je da je na putovanju bolje postiti nego ne postiti, jer je tako postupao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kako se to navodi u prethodnoj predaji. Druga skupina učenjaka kaže da je na putovanju bolje ne postiti jer je to vid olakšice, a treća skupina smatra da u pogledu vrijednosti između posta i prekidanja i izostavljanja posta u toku putovanja, nema nikakve razlike, to jest, da se ne može dati prednost jednome nad drugim. Ova treća skupina učenjaka svoj stav argumentira hadisom koji prenosi Aiša, radijallahu anha, a u kojem se navodi da je Hamza b. Amr el-Eslemi rekao: 'Allahov Poslanice, ja mnogo postim, pa mogu li postiti i na putovanju?', a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori mu: 'Kako god hoćeš: možeš i postiti, a možeš i ne postiti.' Ovaj hadis bilježe Buhari i Muslim.

U vezi s ovim bilježi se i mišljenje onih koji kažu da, ukoliko nekome post u toku putovanja predstavlja poteškoću i napor, takvome je bolje da ne posti. Svoj stav temelje na hadisu koji prenosi Džabir b. Abdullah, a u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio čovjeka oko kojeg su se okupili ljudi kako bi mu napravili hlad, pa je upitao: 'Šta je ovome?' 'On posti', rekoše. Tada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Post na putovanju ne ubraja se u dobročinstvo.' Ovaj hadis bilježe Buhari i Muslim u svojim vjerodostojnim zbirkama. Onaj ko bi zanemario ovaj Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, sunnet i smatrao da mu je pokušeno prekinuti post u opisanoj situaciji, bio bi obavezan da prekine post i bilo bi mu haram da nastavi postiti."

Svi ovi hadisi upućuju na dozvolu odabira neke od spomenutih varijanti, a ne ukazuju na prednost jednog postupka nad drugim. Ipak, kao vid dopunskog argumenta kojim se dokazuje da je u toku putovanja preče i bolje ne postiti, možemo navesti neke od općih hadisa poput onog koji prenosi Ibn Omer, radijallahu anhum, a sa vjerodostojnim lancem prenosilaca bilježe Ahmed i Ibn Hibban, u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah voli da se primjenjuju olakšice kao što prezire da se čine grijesi."

Pored toga, ovu prednost ograničavamo na onoga kome napaštanje propuštenih dana neće stvarati poteškoću (veću od one koju osjeća ukoliko posti